

MINISTERIE
VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
BEZITSVORMING EN P.B.O.

B. V. D.

No : 617.460

Bijl. : 1

Betr. : Maandoverzicht no. 10

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 5 jr.

'S-GRAVENHAGE, 9 november 1961.
Stadhoudersplaatsnoen 25

144530

13-11-61

~~...VERTROUWELIJK...~~

Stg. GEHEIM

./ Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij een exemplaar aan te bieden van het maandoverzicht no. 10 van de B.V.D. over de maand oktober 1961.

HET HOOFD VAN DE DIENST
voor deze

E. Vrieze
Dr. E. Vrieze

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President
Plein 1813, no. 4
te
'S-GRAVENHAGE.-

26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 5 jr.

~~VERTROUWELIJK~~

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No 10 1961

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 10 - 1961

(Tijdvak 1-10-'61 t/m 31-10-'61)

I N H O U D

Blz.

I.	<u>Communisme Internationaal</u>	
	Polen contra "het Duitse gevaar".....	1
	Voortschrijdende decentralisatie in Polen.....	3
	De positie van de Pax-beweging.....	5
II.	<u>Activiteiten van de CPN</u>	
	Resolutie partijbestuur.....	8
	Lof voor Chroestsjow's leiderschap.....	9
	De CPN en de Goloeb-affaire.....	11
III.	<u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
	De Sowjet-Russische kernproeven, nieuwe zorgen voor de "vredesstrijders".....	14
	Overleg ANJV met Belgische jongeren.....	15
	"Verenigd Verzet" contra "Hinag".....	17
	Russische taallessen.....	18
IV.	<u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
	Het WVV - zijn verhouding tot "oude" EVC en Centrum.....	19
V.	<u>Overige groeperingen</u>	
	Het Internationaal Contact Bulletin.....	21
	Voortgezette anti-atoombom demonstratie.....	23
	<u>Overzicht stakingen oktober 1961</u>	25
	<u>Agenda</u>	28

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Polen (zie MO 10-1960)

"Het Duitse gevaar"

Na de tweede wereldoorlog ontving Polen het achter de Oder en de Neisse gelegen deel van Duitsland, ter compensatie van het aan de Sowjet-Unie kwijtgeraakte eigen grondgebied.

Terwijl de (communistische) Duitse Democratische Republiek - de DDR - de Oder-Neisselijns als definitieve grens met Polen erkent, blijft de (West-Duitse) Bondsrepubliek vasthouden aan het voorlopige karakter van deze grensafbakening. De leiders van de door haar niet erkende DDR betwist zij elk recht om verplichtingen aan te gaan, die het gehele Duitse volk raken.

Het ligt voor de hand, dat de nog wijd verbreide anti-Duitse gevoelens in Polen zich bij deze ontwikkeling bovenal hebben gericht tegen de regering in Bonn. Dit behoeft geenszins in te houden, dat de Poolse relaties met Oost-Duitsland, op grond van de tegemoetkomende houding zijner communistische leiding, thans overvloeien van vriendschappelijke gevoelens. Polen heeft immers te gruwelijke herinneringen aan de praktijken van nazi-Duitsland en Stalin's Sowjet-Unie gezamenlijk.

Op grond van geheime clausules in het Molotow Ribbentrop-pact, het zogenaamde Duits-Sowjet-Russische vriendschaps- en niet-aanvalsverdrag van 1939, bezette het Rode Leger, kort na de gewapende nazi-overval van september 1939, een aanzienlijk gebied van Oost-Polen. Deze toestand bleef ongewijzigd tot aan de Duitse invasie van juni 1941 in de Sowjet-Unie. De onderdrukking van de Poolse bevolking door de Sowjet-Unie en het Derde Rijk maakte nadien plaats voor de terreur van de Duitse bezetter alleen. Bij het keren van de krijgskansen in 1944 moesten de Poolse patriotten ondervinden, dat Moskou generlei belangstelling toonde voor successen van niet-communisten. De Sowjet-Unie liet alles na om het Poolse verzet tegen de Duitsers te ondersteunen. Dientengevolge konden Hitler's strijdkrachten de Poolse pogingen om Warschau in 1944 gewapender hand te bevrijden even onverbiddelijk onderdrukken als de opstand in het Warschause ghetto een jaar tevoren.

Een des te opmerkelijker feit, aangezien de Russische legers op dat tijdstip in 1944 reeds waren opgerukt tot aan de Weichsel.

In verschillende étappen wisten de Poolse communisten, gesteund door het Rode Leger, de macht volledig in handen te krijgen. Bij deze na-oorlogse ontwikkeling restte het Poolse volk geen andere keus dan zich hierin te schikken. Deze dwangpositie werd mede veroorzaakt door de geografische ligging van Polen, tussen eveneens door communisten overheerste landen.

De Poolse partijleiding heeft vooral de laatste jaren de internationale communistische campagnes tegen "het Duitse gevaar" krachtig ondersteund. Dit gevaar wordt vereenzelvigd met de regering van West-Duitsland, wier leiders en bondgenoten zich zien afgeschilderd als revanchisten, militaristen en bedreigers van de vrede. Deze anti-Duitse agitatie is een van de weinige zaken, waarin de Poolse communistische regering zich door nagenoeg de gehele bevolking gesteund weet.

De Poolse CP

In de (communistische) Poolse Verenigde Arbeiderspartij (PVAP) hebben zich gedurende de laatste twee jaren geen ingrijpende veranderingen meer voorgedaan. Zoals bekend traden in 1959 enige gematigde figuren uit Gomulka's "Oktoberploeg 1956" terug. Zij werden vervangen door communisten, die macht en aanzien hadden onder het stalinistische regime van president Bierut c.s.

Gomulka ruimde zelfs aan een gevaarlijke tegenstander van weleer een voorname plaats in het centraal comité in. Kazimierz Witaszewski werd in maart 1959 herkozen als lid van het centraal comité. Deze krachtfiguur dankt zijn bijnaam, "generaal gaspijp", aan zijn in 1956 gegeven hardhandig "advies" voor het bedwingen van de arbeiders-onlusten te Poznan. Witaszewski was eertijds de naaste medewerker van Rokosowski, de Russische maarschalk van Poolse herkomst, die in het najaar van 1956 werd afgedankt als Pools minister van defensie, om weer maarschalk in het Sowjet-leger te worden.

Witaszewski kreeg in april 1960 de leiding van de zogenaamde administratieve afdeling van het centraal comité, de sectie waaronder de benoemingen in de staf van het politie-apparaat en in de leiding van de inlichtingendiensten ressorteren. Naar verluidt wist hij zich op verschillende sleutelposten te verzekeren van de medewerking van "harde" communisten.

Economische aspecten

Tegen economische vergrijpen, inbreuken op de communistische plan-economie en de nog ruim verbreide corruptie wordt in Polen van overheidswege sedert 1959 weer strenger opgetreden. Volgens een onlangs door Warschau bekend gemaakt overzicht zijn in 1960 niet minder dan 1.945 ambtenaren veroordeeld wegens corruptie, tegen maar 91 in 1959.

Eind 1960 werd op ernstige economische misdrijven de doodstraf gesteld. Het tot dusver enige bekende doodvonnis, dat terzake is uitgesproken, werd niet bekrachtigd. Wel is een aantal personen wegens economische vergrijpen tot langdurige gevangenisstraffen veroordeeld.

In de vijf jaren van het bewind-Gomulka kwam er enige verbetering in de slechte positie van de industriearbeiders. De Poolse boerenbevolking profiteerde nog het meest van de bescheiden verbeteringen. Voor een belangrijk deel is dit te verklaren uit het feit, dat in Polen de landbouwcollectivisatie* niet ver gevorderd is en dat de regering weinig dwang in deze richting uitoefent. In het tegenovergestelde geval, zoals bijvoorbeeld bij de onlangs drastisch doorgevoerde, gedwongen collectivisatie in Oost-Duitsland, leidde de liquidatie van het vrije boerenbedrijf tot een zodanige schaarste, dat aardappelen en andere landbouwproducten weer "op de bon" kwamen.

In het algemeen heeft het scherpere toezicht op de arbeidsprestaties de Poolse productie opgevoerd. Alles wijst er op, dat de leiders de op het partijcongres van maart 1959 gestelde taken energieker aanpakken dan voordien. Dit houdt mede verband met de activiteiten van het Comecon, de raad voor wederzijdse economische bijstand in het Sowjetblok. Deze raad is de communistische tegenhanger van Westerse instellingen zoals het Marshallplan eertijds en de huidige Organisatie van Europese Economische Samenwerking. Het Comecon - waarvan China geen deel uitmaakt - tracht een planmatige taakverdeling uit te werken voor de industriële en andere prestaties van de "socialistische landen" als economische eenheid.* (Volgens Poolse statistische opgave van juni 1960 waren 11,9% staats- en 1,2% collectieve boerderijen tegen 86,9% particuliere bedrijven)

De resolutie over decentralisatie

Het hoofdaccent blijft voor de Poolse machthebbers liggen op een grondige verbetering van de binnenlandse economie. Met het oog daarop heeft het centraal comité van de PVAP op 27 juni 1961 een resolutie aangenomen ter verbetering van het werk der bestaande "volksraden". De bedoeling is bureaucratische stagnaties op te heffen door verdere

overdracht van bevoegdheden aan deze regionale en lokale instanties, die het productieproces moeten leiden.

In de resolutie wordt vermeld, dat de partijleiding was gestuit op bezwaren tegen de verdere decentralisatie, die nochtans onontbeerlijk wordt geacht voor het aanmoedigen van het initiatief van de arbeiders. Deze pogingen tot voortgaande decentralisatie werden tot nu, blijkens de resolutie, op provinciaal niveau belemmerd en ontmoeten tegenstand in het centrale bestuursapparaat.

De snel groeiende en steeds ingewikkelder wordende taken vergen een verdere spreiding van de werkzaamheden, aldus de resolutie. Het delegeren van bevoegdheden van de staat aan de volksraden beoogt het tot stand brengen van een steeds nauwere binding met de gehele werkende bevolking, dus bovenal ook met de niet-partijleden.

De bedoeling blijft echter allereerst het initiatief van de gewone arbeiders in industrie en landbouw aan te moedigen en voordeel te putten uit de "locale deskundigheid". Wat de agrarische sector betreft worden speciale plattelandsraden ingesteld.

Als een voorname taak ziet het centraal comité het maken van een goed sluitend geheel van de centraal gedirigeerde industrie met de plaatselijke bedrijfjes.

Uit de resolutie blijkt, dat het Gomulka-bewind - evenals dat van Chroestsjow - zich wil ontdoen van al te veel bureaucratistische sleur en rompslomp. Bij deze reorganisaties wordt er echter voor gezorgd, dat de centrale leiding onder alle omstandigheden haar vaste greep behoudt op het gehele productie-apparaat.

Verhouding kerk en staat

De Poolse staat kon bij de jaarwisseling 1956/1957 met de rooms-katholieke hiërarchie een regeling treffen, die een minder gespannen verhouding in het vooruitzicht stelde. Aan dit accoord hebben de communisten de laatste jaren zodanig getornd, dat de verhouding van kerk en staat in Polen wederom is verslechterd. De ondermijning van de nog altijd grote invloed van de R.K. kerk op het Poolse volk wordt door de partijleiding voortgezet. Soms gebeurt dit op subtiele wijze, zoals kan blijken uit de procedure die het centraal comité van de PVAP in januari 1961 heeft gevolgd.

In een resolutie werd een ingrijpende hervorming van het onderwijs aangekondigd. Enerzijds wordt daarmee beoogd om te komen tot een snelle opleiding van technische krachten. Anderzijds wordt in de reso-

lutie gewezen op de noodzakelijkheid van goede voorlichting over de marxistische ideologie, opdat de scholen in de toekomst ook "betere marxisten" zullen afleveren.

In de resolutie van het centraal comité is niet gesproken over opheffing van het godsdienst-onderricht op de scholen. Dit voorstel kwam wel voor in een aan het centraal comité uitgebracht verslag van het dagelijks bestuur der PVAP. Desalniettemin werd met ingang van het nieuwe schooljaar het godsdienst-onderricht van het lesrooster geschrapt.

De rooms-katholieke hiërarchie in Polen heeft bij voortdurende stelling genomen tegen de communistische leer en tegen vele daaruit voortgekomen handelingen, die schadelijk voor de positie van de kerk en haar gelovigen werden geacht. Het Poolse episcopaat moest daarbij ook herhaalde malen waarschuwen tegen het optreden van de Pax-beweging, geleid door de voor-oorlogse fascist Boleslaw Piasecki.

Pax is een politiek dubieuze organisatie met een rooms-katholiek etiket. De beweging geeft zelf een dagblad uit en kan van een eigen autopark gebruik maken. Zij beheert voorts een gymnasium en een aantal sanatoria. De ruime financiële middelen die haar toevloeien worden verkregen uit deze en andere instellingen, waaronder twee grote ondernemingen met een millioenen-omzet, alsmede uit verschillende kleinere bedrijven, o.a. "katholieke" uitgeverijen en een fabriek voor de vervaardiging van waskaarsen.

In het overwegend katholieke Polen trad Pax met haar "vredespriesters" en een uitgebreide schare van andere medewerkers jaren achtereen op als een willig instrument van de communistische machthebbers. Piasecki uitte als leider van Pax bijvoorbeeld in 1950 reeds de klacht, dat het Vaticaan door de kapitalistische wereld "defaitistisch" was voorgelicht over Polen en zijn strijd voor het "socialisme". De communistische overwinning zou, volgens de Pax-leider, geenszins een nederlaag voor het katholicisme inhouden.

De Pax-beweging kwam na de gebeurtenissen van oktober 1956 ernstig in het gedrang. Aan de vooravond van Gomulka's terugkeer in de leiding van de Poolse communistische partij vroeg Piasecki om gewapende interventie teneinde deze ommekeer te verhinderen. Zodanige steun aan het "stalinistische" bewind in Polen leidde mede tot felle reacties in de Poolse pers. In november 1956 heeft bijvoorbeeld het Poolse blad "Swiat" de Pax-beweging gekenschetst als "een staat in de staat", met een politiek program zonder politieke partij te zijn en met een eigen "buitenlandse afdeling" (wat deze speciale afdeling betreft: Pax tracht

daarmede onder rooms-katholieken in het buitenland begrip te kweken voor het communistische regime en voor de Poolse "realiteit". De beweging suggereert daarbij geenszins critiekloos tegenover het communisme te staan) In december 1960 stelde Piasecki een bondgenootschap voor tussen de Poolse communistische partij en de Pax-beweging ter bespoediging van de opbouw van het socialisme in Polen. Gomulka wees dit plan koel van de hand.

Met dat al kon Pax nog tot voor kort een monopolie-positie blijven innemen. Deze autocratisch geleide beweging genoot ondermeer bijzondere fiscale voorrechten. Daaraan is in februari 1961 een einde gemaakt. Gomulka stelde Pax toen van het besluit in kennis, dat deze beweging met terugwerkende kracht tot het begin van het jaar hetzelfde percentage aan belastingen moet gaan afdragen als de gewone ondernemingen. Naar verluidt betekent dit voor de Pax-beweging een zeer gevoelige financiële aderlating, die haar bezit op den duur aanzienlijk zal verminderen.

Sedert het najaar van 1956 bestaat in Polen een andere groepering van katholieken die ten opzichte van de staat loyaal willen zijn. Het is de Znak-groep, een club van Poolse intellectuelen, die in tegenstelling met Pax goede betrekkingen met de kerkelijke overheid onderhoudt. Znak heeft evenals Pax afgevaardigden in de Poolse volksvertegenwoordiging. Het politiek merkwaardige feit doet zich thans voor, dat de Znak-groep in het op 16 april 1961 "gekozen" parlement van 9 op 5 zetels is teruggebracht. Daarentegen kreeg Pax in plaats van één afgevaardigde in het oude parlement drie zetels in het nieuwe toegewezen. Zoals bekend geschiedt deze zeteltoewijzing door de communistische partij (i.c. de PVAP) "in overleg" met de door het regime toegelaten overige partijen en groeperingen.

Waarschijnlijk houdt deze versterking van de Pax-beweging in het parlement mede enig verband met de nu weer opgelopen spanning tussen kerk en staat in Polen. In maart j.l. verwierp partijleider Gomulka in het openbaar de klachten van het Poolse episcopaat over vervolging van de kerk door het communistische bewind. Volgens Gomulka moesten de moeilijkheden uitsluitend worden geweten aan "het dictaat van een vijandig Vaticaan". De Poolse primate, kardinaal Wyszinski, protesteerde tegen deze uitspraak en somde daarbij een twintigtal organisaties in Polen op, die de jeugd moeten "bevrijden" van God.

Critiek op het marxisme

Het geestelijk klimaat van Polen is vergeleken met dat van de andere

"socialistische landen" nog steeds mild. Het wordt gekenmerkt door onbevanging, vrijmoedige kritiek. Toch is ook hier de "liberalisatie" aan het afzwakken. De intelligentsia en de kunstenaars staan onder scherper toezicht van de partij. Weerstrevenende figuren worden, waar dit nodig wordt geacht, getroffen door maatregelen zoals het belemmeren van de uitgave van hun werken. Aldus wordt het deze politiek "onwilligen" bemoeilijkt in hun levensonderhoud te voorzien. Niettemin gaat de ideeënstrijd in dit communistische land verder.

Uit een politiek verrassende hoek kwam in maart 1961 een zeer kritisch geluid. Prof. Adam Schaff, lid van het centraal comité van de PVAP - met onberispelijke marxistische geloofsbrieven -, stelde in een reeks artikelen o.m. de uitdagende vraag, of het marxisme niet steriel en voor de gewone man zonder betekenis was geworden. Hierop kwamen heftige reacties, waarop de schrijver onlangs in een nieuwe reeks artikelen is ingegaan. Prof. Schaff, die de meest vooraanstaande marxistische filosoof van Polen is, vroeg in het Poolse literaire weekblad "Przegląd Kulturalny" meer begrip voor een z.i. onontbeerlijk "socialistisch humanisme". Schaff verstaat hieronder bepaalde aspecten van het communisme, die het menselijk hart kunnen beroeren; het marxisme geeft geen antwoord op de vraag naar de zin van het menselijk bestaan en naar het lot van de enkeling in het mysterieuze heelal.

Voorts bepleit Schaff het vergroten van de activiteiten van de brede massa der partijleden door het nemen van sociale initiatieven en van beslissingen ter versterking van het democratische element binnen het raam van het democratisch centralisme. De strijd tegen alle symptomen van bureaucratie dient te worden aangemoedigd. Voorkomen moet worden dat de partijleiding door isolement vervreemdt van de massa.

Schaff erkent, dat dwangmethoden onvermijdelijk zijn terstond na een proletarische revolutie. De staat zal echter na deze periode vol gevaren zo snel mogelijk een grote mate van vrijheid hebben te verlenen aan het individu. Anders wordt de staat, als schepping van de mensen, een doel op zichzelf. In dit verband heeft Schaff herinnerd aan "de periode van dwalingen, verdraaiingen en pijnlijke onderwerpen". In communistische publicaties worden sedert 1956 - het jaar van de destalinisatie - met deze formulering doorgaans de onmenselijke praktijken van de stalinistische regimes aangeduid.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Resolutie Partijbestuur CPN

Het partijbestuur van de CPN is op zaterdag 7 oktober bijeenge-
weest ter bespreking van de politieke situatie in binnen- en buitenland.
Marcus Bakker hield een inleiding. Aan het slot van de zitting werd een
resolutie aangenomen, die in "De Waarheid" van 10 oktober werd gepubli-
ceerd.

Zoals welhaast vanzelf spreekt, wordt in deze resolutie weer veel
aandacht besteed aan de ontwikkeling van de Berlijnse crisis. Het partij-
bestuur constateert met voldoening, dat de door het socialistische kamp
genomen militaire maatregelen reeds een deel van de imperialistische
oorlogsstokers hebben ontzuurd. Uit deze ontwikkeling kunnen de vol-
keren de gelukkige zekerheid putten, dat een atoomoorlog om Berlijn niet
onvermijdelijk is. In een vermaan, kennelijk mede bedoeld als critiek
op de weinig actieve Nederlandse Vredesraad, voegt het partijbestuur
hier aan toe, dat het noodlot niettemin slechts afgewend zal kunnen
worden wanneer de vredesstrijders binnen het imperialistische kamp zich
sterker zullen doen gelden dan tot nu toe. Daarom wordt een beroep ge-
daan op alle communisten, en in het bijzonder op de arbeiders in de
bedrijven, om de strijd voor de vrede nog te versterken. "In deze strijd",
zo wordt gezegd, "mag niets de vredelievende mensen, hoe ook politiek
of godsdienstig gezind, scheiden". (De communistische opvatting, dat
iemand niet vóór de vrede en tegen de Sowjet-Unie kan zijn, beperkt
reeds de in de resolutie bepleite brede samenwerking van "vredelieven-
de mensen").

Enkele opmerkingen worden gewijd aan de kwestie Nieuw-Guinea en
de aangekondigde "nieuwe aanslagen op het levenspeil". De resolutie be-
vat vervolgens een waardering van het nieuwe ontwerp-program van de
Communistische Partij van de Sowjet-Unie. Dit program kan volgens het
partijbestuur een positieve rol spelen in het gesprek tussen de commu-
nist en de andersdenkende, omdat het antwoord geeft op vele vragen met
betrekking tot de doelstellingen van het communisme. Daarom is het pro-
gram van de CPSU niet alleen van belang voor de Sowjet-Unie, maar kan
het ook in Nederland voor het communisme nieuwe krachten winnen. Het
zal dan ook massaal in Nederland verspreid worden.

Aangezien het ontwerp-program als het geesteskind van partijleider Chroestsjow kan worden beschouwd is het niet zonder betekenis, dat het in de CPN-resolutie wordt gekarakteriseerd als een document, waarin de actuele theoretische problemen van het marxisme-leninisme zijn uitgewerkt met "moedig creatief vermogen" en "diepe trouw aan de grondbeginselen van de communistische ideologie". Daarmee prijst de partijleiding - inclusief algemeen secretaris De Groot - voor de eerste maal in een officieel document tevens de bijzondere kwaliteiten van Chroestsjow's leiderschap. Het slot van de resolutie bevat immers de loftuiting op "de CPSU en haar leninistisch centraal comité met kameraad N.S. Chroestsjow aan het hoofd".

CPN-delegatie naar Moskou

Met het vliegtuig, waarin de Sowjet-ambassadeur Ponomarenko op 12 oktober j.l. uit Nederland vertrok, maakte ook de CPN-delegatie naar het XXIIste congres van de CPSU de reis naar de USSR. Deze delegatie bestond slechts uit de algemeen secretaris Paul de Groot en de organisatie-secretaris Henk Hoekstra. In Moskou werd het tweetal verwelkomd door de CPSU-functionarissen Kalnberzin en Gorkin.

Blijkens enkele artikelen in "De Waarheid" bezochten zij op maandag 16 oktober, een elektrische apparatenfabriek in de hoofdstad van de Sowjet-Unie. De Groot sprak hier de arbeiders en arbeidsters toe, waarbij hij met name de CPN-leuze "voor een neutraal en atoomvrij Nederland" toelichtte. Verder brachten de beide CPN-afgevaardigden op 21 en 22 oktober een bezoek aan een biscuit-fabriek in Kiev. Tijdens een meeting voerden beiden aldaar het woord.

Zoals verwacht mocht worden, was de begroetingsrede, welke de Nederlandse partijleider op 25 oktober op het CPSU-congres uitsprak, politiek interessanter dan de vorengenoemde gelegenheids-toespraakjes. Volgens het verslag van de Moskouse Waarheid-correspondent, Gerard van Pothoven, prees De Groot in dezelfde bewoordingen als de hiervoren vermelde CPN-resolutie het nieuwe program en "de algemene lijn" van de CPSU" onder leiding van haar centraal comité, met kameraad Nikita Sergejewitsj Chroestsjow aan het hoofd". Hij stelde zich achter de critiek, die Maurice Thorez in zijn rede namens de PCF op het gedrag van de Albanese partijleiders uitte. De Groot beschuldigde laatstgenoemden ervan hardnekkig vast te houden aan hun sectarische politiek en af te wijken van het principe van de eenheid der communistische beweging.

Het Waarheidfestival

Op 1 oktober 1961 is in het nieuwe RAI-gebouw te Amsterdam het Waarheidfestival gehouden. Begunstigd door mooi weer heeft dit jaarlijks gebeuren een groot aantal bezoekers getrokken (vermoedelijk ongeveer 15.000; naar schatting lag dit aantal vorig jaar tussen de 12.000 en 15.000). Onder hen waren ruim 100 West-Duitse oud-verzetsstrijders en delegaties van de Franse en Belgische partijbladen, respectievelijk "l'Humanité" en "Le Drapeau Rouge". Andere zusterbladen gaven schriftelijk of telegrafisch blijk van hun sympathie. De directeur van "De Waarheid", Joop Geerligts, opende des morgens het Waarheidfeest in de Oosthal van de RAI, in aanwezigheid van ongeveer 4.000 bezoekers, aan wie een zitplaats kon worden geboden. Gedurende vrijwel de gehele dag werd een varieté-programma uitgevoerd waaraan populaire artiesten en gezelschappen meewerkten.

Voor in de middag werd dit vermaak onderbroken voor de politieke rede van Paul de Groot; volgens "De Waarheid" een meeslepend betoog. De algemeen secretaris roerde daarin de kwestie Berlijn en de kwestie Nieuw-Guinea aan, alsmede de hervatting van kernbomproeven door de Sowjet-Unie, de noodzaak van neutraliteit voor Nederland, het optreden van de Nederlandse regering en de BVD, de activiteiten van de Hinag, de loonpolitiek etc. Voorts wekte de Groot op tot krachtige versterking van "De Waarheid" door de financiële taak 1961-1962, het inzamelen van f 175.000,--, te volbrengen en nieuwe abonné's te winnen. De maand van de pers, oktober 1961, moest om te beginnen 1250 nieuwe abonné's opleveren.

Naast het officiële programma was er voor de liefhebbers kermis-vermaak en gelegenheid tot bezoek aan de stands van de CPN-jeugd- en mantelorganisaties. Onder de aanwezigen werd druk gecolporteerd met communistische lectuur. Ook werden handtekeningen verzameld ten behoeve van de 15-jarige Preston Cobb, de in de Verenigde Staten ter dood veroordeelde negerjongen.

Vorbereiding verkiezingen 1962

Na de zomervakanties is de CPN-leiding begonnen plannen ter voorbereiding van de komende verkiezingen uit te werken. Zoals bekend zullen deze verkiezingen in het komende voorjaar plaatsvinden, voor leden van de Provinciale Staten op 28 maart en voor leden van de Gemeenteraden op 30 mei.

In de eerste plaats moet de communistische pers de CPN van dienst zijn om hiervoor een meer doeltreffende propaganda te voeren. Een speciale "weekend"-editie van "De Waarheid" zag het licht. Verder is een zgn. 4 dagen-abonnement ingesteld teneinde speciaal de arbeiders in de bedrijven voor de politiek van de CPN te interesseren. Het houdt in dat de arbeiders op het bedrijf voor een luttel bedrag (12 cent) van dinsdag t/m vrijdag de krant van de vorige dag ontvangen. Het van oudsher bestaande vrijdag- en zaterdag-abonnement blijft gehandhaafd. De prijs voor een volledig abonnement op "De Waarheid" is, zoals reeds gemeld, vanwege de aangebrachte "verbeteringen" met 5 ct per week verhoogd.

Bij het weekblad "Uilenspiegel" werd in verband met de hoger gestelde propagandistische eisen een redactionele wijziging doorgevoerd. Van een vrijwel a-politiek gezinsblad is het omgevormd tot een meer "strijdbaar" periodiek, waarin o.m. een ruime plaats is vrijgemaakt voor politieke satires. Tevens is het formaat van "Uilenspiegel" veranderd. De leiding van dit weekblad is nu in handen van Jan van Wieringen, de voormalige Moskouse correspondent van "De Waarheid". Ook "Uilenspiegel" is 5 ct duurder geworden en kost thans 25 ct per nummer.

Aan de besturen van de verschillende CPN-districten is begin dezer maand opgedragen verkiezingsprogramma's op te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1962. Zij kunnen, naar het oordeel van de partijleiding, reeds nu dienst doen als richtlijn voor het optreden van de communistische raadsfracties. Met name de behandeling van de gemeentebegroting is volgens het partijbestuur een zeer geschikte gelegenheid om enkele hoofdpunten uit de verkiezingsprogramma's naar voren te brengen. In verschillende CPN-districten zijn inmiddels bijeenkomsten gehouden voor het ontplooiën van deze activiteiten.

De CPN en de Goloeb-affaire

Het incident op Schiphol in verband met het Sowjet-Russische echtpaar Goloeb is in "De Waarheid" breed uitgemeten. Met grote verontwaardiging spreekt het CPN-dagblad over de brutaliteit van marechaussee en BVD, een "ongehoorde provocatie van de Sowjet-Unie". Met weinig gevoel voor verhoudingen schetst het partijblad het handgemeen tussen het ambassade-personeel en de marechaussee als een veldslag in de koude oorlog tussen Oost en West. De Sowjet-ambassadeur, "die als partisanen-leider al eerder oog in oog gestaan had met lieden die dronken waren

van fascistische machtswaan" moest het opnemen tegen "Speidelklanten".

Het CPN-dagblad waarschuwde echter dat ieder, die ten dienste van de Duitse revanchistenklik iets tegen de Sowjet-Unie wilde ondernemen, er rekening mee moest houden dat vele werkende mensen in ons land daar niet onverschillig tegenover zouden staan en geen aanslagen op deze arbeidersstaat of zijn onderdanen zouden dulden.

Daarna wees het blad er op, dat, toen het Goloeb-incident plaats vond, een grote groep Amsterdammers naar Schiphol kwam om tegen het optreden van de marechaussee te protesteren en dat verschillende groepen arbeiders later in telegrammen aan de regering eveneens de provocatie veroordeelden. "De Waarheid" wil daarmee - bepaald niet overeenkomstig de waarheid - doen geloven, dat de Amsterdammers op de avond van de 9e oktober spontaan en in groten getale naar Schiphol getogen zijn. Er werden inderdaad demonstranten rondom de luchthaven gesignaleerd, maar niet meer dan enkele tientallen. En het staat wel vast, dat zij hierheen gedirigeerd waren door de CPN-leiding zelf, die overigens kennelijk pas zó laat lucht had gekregen van hetgeen er gaande was, dat zij inderhaast slechts een klein aantal eigen partijleden voor de demonstratie kon requireren.

Ook de protesttelegrammen, die fabrieksarbeiders de dag na het incident aan de regering zonden, droegen duidelijke sporen van communistische inblazingen.

In zijn interpellatie van de minister van Justitie op 24 oktober legde Marcus Bakker er nog eens de nadruk op, dat het incident Goloeb niet op zich zelf stond, maar gezien moest worden als een onderdeel van de intensieve campagne die de laatste maanden is gevoerd om het Nederlandse volk rijp te maken voor een oorlog tegen de Sowjet-Unie. Het stond daarom, aldus Bakker, op één lijn met "Berlijn" en met de BB-brochure van minister Toxopeus. Het had ons land, dat meer dan ooit belang heeft bij neutraliteit, als het ware dichterbij de frontlijn gebracht.

De Russische kernproeven

"De Waarheid" heeft wekenlang nagenoeg gezwegen over de hervatte Sowjet-Russische kernproeven. Slechts drie of vier keer maakte het blad melding van een Amerikaans bericht over een proefexplosie. Eerst medio oktober stelde de CPN-krant, in navolging van de Russische pers, haar lezers van de feiten volledig op de hoogte. Het trachtte

daarbij de aandacht zoveel mogelijk af te leiden van de - ook voor vele Nederlandse communisten - moeilijk te verwerken proefnemingen zelf, door de allerwegen gerezen protesten tegen het Russische machtsvertoon in een kwaad daglicht te plaatsen.

"De Waarheid" besteedde slechts enkele regels aan de mededeling, dat de reeks explosies zou worden beëindigd met het testen van een superbom van 50 miljoen ton TNT. Maar twee dagen later werd inkt noch papier gespaard toen het erom ging de protesten tegen de voorgenomen kernproeven te diskwalificeren als "een ongebreidelde hetz- en lastercampagne tegen de Sowjet-Unie, waarvan de huichelachtige bezorgdheid over de gezondheid van het mensdom aan alle kanten afdroop".

In dit artikel worden "de oorlogsstokers in het Westen" verantwoordelijk gesteld voor de spanningen in de wereld en voor de maatregelen die de Sowjet-Unie dientengevolge genoodzaakt werd te nemen. Natuurlijk is de Sowjet-Unie zich wel bewust van de schadelijke gevolgen van kernproeven voor levende organismen, aldus "De Waarheid", maar de Sowjet-regering heeft nadrukkelijk verklaard, alle noodzakelijke maatregelen te hebben genomen om deze kwade gevolgen tot het minimale te beperken. En bovendien: "de schadelijke gevolgen van de radioactieve neerslag zijn niet te vergelijken met de ramp die de mensheid zou treffen wanneer de oorlogsstokers een atoomoorlog zouden ontketenen".

Naast de verdachtmaking van de protesten tegen en de rechtvaardiging van de Sowjet-Russische kernproeven, presenteert "De Waarheid" regelmatig en nadrukkelijk een grote verscheidenheid van insinuaties over "westerse oorlogsvoorbereidingen", waarin, voorzover het Nederland betreft, ook de BB-brochure een rol heet te spelen.

Met voldoening constateert het partijblad, dat velen deze BB-brochure aan de afzender - het ministerie van Binnenlandse Zaken - terugstuurden met de opmerking, dat de veiligheid van de Nederlandse bevolking meer gewaarborgd zou zijn met het volgen van een neutraliteitspolitiek dan met de in deze brochure aangeprezen maatregelen.

H O O F D S T U K III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging

Het besluit van de Sowjet-Unie de proeven met kernwapens te hervatten bracht de communistische mantelorganisaties in een moeilijk parket. Sedert jaar en dag verdedigen zij het standpunt, dat de proeven moeten worden stopgezet. Het nemen van kernproeven "bewees", dat men voorstander was van de bewapeningswedloop en de "politiek van kracht". Tien dagen vóór het bekend worden van het besluit der Sowjet-Russische regering nog gaf de onder communistische invloed staande "Japanse Raad tegen A- en H-bommen" tijdens zijn VIIe congres in Tokio te kennen, dat "de regering, die als eerste de kernproeven hervat, moet worden aangeklaagd als vijand van de vrede en de mensheid".

Thans zien de communistische organisaties zich voor de taak geplaatst de Sowjet-plannen goed te praten, zonder de "vredelievendheid" van de Sowjet-Unie in het geding te brengen. Derhalve "betreuren" zij de stap, die echter genomen is "onder druk van de internationale toestand, die de imperialistische landen hebben geschapen".

Dat ging niet altijd zonder strijd. Twee leden van het presidium van de WVR, de Wereldvredesraad, t.w. de Sowjet-Russische staatsburgers Ilja Ehrenburg en Alexander Korneitsjoek, moesten zich in september j.l., tijdens een in Londen gehouden internationale conferentie voor ontwapening en vermindering van de internationale spanningen, (bijeengeroepen door niet-communisten), accoord verklaren met een resolutie tegen de kernproeven. Vele deelnemers wensten aanvankelijk een veroordeling van het Russische optreden. Na vele discussies was men echter bereid het woord "veroordelen" te vervangen door "betreuren", dit als concessie aan de Sowjet-delegatie.

In de Franse vredesraad ontstond medio oktober een conflict. Enige van zijn niet-communistische leden dienden een voorstel in tot het veroordelen van de Sowjet-Russische kernproeven. De Franse communistische partij verlangde echter, dat haar volgelingen in de vredesraad slechts een in algemene termen gestelde verklaring zouden goedkeuren, waarin de Sowjet-Unie niet zou worden genoemd. Enige vooraanstaande leden van de raad vonden hierin aanleiding zich uit de organisatie terug te trekken.

Ook in Nederland valt het de communisten moeilijk een redelijke

verklaring te geven voor het besluit van Moskou. Verscheidene van hen hebben zich er binnen de organisatie over beklaagd en zich bezorgd getoond over de gevolgen ervan voor de CPN. In de Nederlandse Vredesraad is de reeds bestaande kloof nog breder geworden. De NVR schijnt als een werkelijk actief en vitaal orgaan ten ondergang gedoemd te zijn.

"De Waarheid" wilde de kool en de geit sparen door het bericht over de ontploffing van een Russische reuzenbom weg te moffelen onder de kop "Beëindiging kernproevenreeks".

Vredesconferentie in Amsterdam

De op 14 oktober 1961 in het Minerva-paviljoen te Amsterdam gehouden vredesconferentie (zie ook MO 9) werd door circa 250 personen bijgewoond. De bekende dr. M.B. Minnaert-Coelingh behandelde het onderwerp "het Duitse vraagstuk en de ontwapening". Zij riep de aanwezigen op tot het voeren van massale acties voor een atoomvrij en neutraal Nederland. De Surinaamse student Frederik Moll bepleitte overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië ter voorkoming van een mogelijk conflict in Azië. Mevrouw H. Lataster-van Hall sprak over "discriminatie en oorlogsvoorbereiding"; de communist C. Haringa over "de gevolgen van de bewapeningspolitiek voor het levenspeil". Tijdens de discussies spraken enkele deelnemers hun afkeuring uit over de houding der Nederlandse regering in de zaak Goloeb.

Aan het slot van de meeting maakte voorzitter L.H. Koning bekend, dat was besloten tot het oprichten van een voorlopig actie-comité voor de vrede. Het zal bestaan uit de initiatiefnemers van de bijeenkomst en kan met andere personen worden uitgebreid. Dit comité zal moeten zorgen voor nieuwe contacten, geldmiddelen enz. Tevens zal het de uitgave van bulletins bevorderen.

Staande de vergadering werd een telegram gezonden aan de Nederlandse regering, waarin o.m. wordt aangedrongen op het verwijderen van de opgeslagen "atoomkoppen" uit Nederland, het terugroepen van legeronderdelen uit Duitsland en het bevorderen van internationale onderhandelingen inzake een vredesverdrag met de beide Duitse staten.

Jeugdbeweging

Overleg ANJV met Belgische communistische jongeren

Op 16 oktober vond in Amsterdam een bespreking plaats tussen ver-

tegenwoordigers van het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) met afgevaardigden van de Communistische Jeugd van België (JCB). Daarbij werden "gemeenschappelijke problemen" aan de orde gesteld en ervaringen uitgewisseld over de wijze van werken en het ontplooiën van activiteiten.

Blijkens een gemeenschappelijke verklaring van de beide jeugdorganisaties behoren de wedergeboorte van het Duitse militarisme en zijn dreigende revanchistische voornemens tot de meest acute vraagstukken. Gezegd wordt dat beide landen, ondanks het NAVO-lidmaatschap, een belangrijke rol kunnen spelen door een neutrale politiek te gaan voeren. De Belgische en de Nederlandse regeringen moeten zich openlijk keren tegen de territoriale eisen van West-Duitsland door het erkennen van de DDR en de huidige grenzen van deze staat.

WFDJ-bijeenkomst bij Berlijn

Het gesprek tussen de Nederlandse en Belgische communistische jongeren was een gevolg van de reeds in het vorige MO genoemde bijeenkomst van de Wereldfederatie van Democratische Jeugd, de WFDJ. Het betrof hier een conferentie van Europese jongeren en studenten, bijeengeroepen voor een vreedzame en onmiddellijke oplossing van de Duitse kwestie en het veranderen van Berlijn in een gedemilitariseerde, neutrale en vrije stad. De bijeenkomst vond eind september plaats in de "Wilhelm Pieck"-jeugdhogeschool te Bernau am Bogensee, het centrale opleidingsinstituut van de Oost-Duitse communistische jongeren-organisatie, de "Freie Deutsche Jugend". Hier hadden de kopstukken van de Oost-Europese jeugdorganisaties, alsmede die van de WFDJ en de Internationale Unie van Studenten (IUS) zich verzameld. Ook vertegenwoordigers uit Azië, Afrika en Latijns-Amerika namen aan de beraadslagingen deel.

Piero Pieralli, de Italiaanse president van de WFDJ, riep de jeugd op een offensief te beginnen voor het sluiten van een Duits vredesverdrag. Tijdens de discussies stelde René Urbany uit Luxemburg voor een Europees jeugdcomité te vormen tegen het West-Duitse militarisme en voor onmiddellijke oplossing van het Duitse vraagstuk.

Namens het ANJV namen Roel Walraven, vice-voorzitter van het verbond en Jan de Boo, lid van de dagelijkse leiding, aan het overleg deel.

Vrouwenbeweging

IDVF-Raadzitting in Boedapest

Van 4-8 oktober kwam de Raad van de Internationale Democratische

Vrouwenfederatie in Boedapest in vergadering bijeen. Het voornaamste onderwerp was de Duitse kwestie, doch men sprak ook over de politieke toestanden in Kameroen, Portugal, Spanje en Zuid-Korea en over hetgeen de communisten noemen de oorlogsvoorbereidingen in het Midden-Oosten. De IDVF eiste een atoomvrije zône in de Balkan.

Aan de Verenigde Naties werd voorgesteld een resolutie aan te nemen voor algehele en gecontroleerde ontwapening. Aan de voorzitter van de algemene vergadering van de volkerenorganisatie werd de onmiddellijke en onvoorwaardelijke liquidatie van iedere vorm van kolonialisme gevraagd. De Raad besloot het volgende IDVF-congres in 1963 in Moskou bijeen te roepen.

Namens de Nederlandse Vrouwen Beweging (NVB), die bij de IDVF is aangesloten, woonde Heiltje de Vos-Krul de Raadsvergadering bij.

Verzetsbeweging

Het presidium van de "Fédération Internationale des Résistants", dat van 30 september tot 1 oktober in Wenen bijeenkwam, heeft - evenals de andere communistische organisaties - die bij de FIR aangesloten leden opgeroepen tot acties voor het sluiten van vredesverdragen met de beide Duitse staten en de "normalisering" van de toestand in West-Berlijn.

"Verenigd Verzet 1940-1945" heeft op 30 september in Amsterdam een feestavond aangeboden aan een grote delegatie van haar Westduitse zusterorganisatie, de "Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes". De Duitse "kameraden" brachten op 1 oktober een kort bezoek aan het Waarheidfestival.

"Verenigd Verzet" tegen de "Hinag"

Parallel met publicaties in het partijdagblad "De Waarheid" over activiteiten in heden en verleden van een aantal Hinag-functionarissen hebben de afdelingen Amsterdam en Den Haag van "Verenigd Verzet" zich toegelegd op pamfletten- en buurtacties. Sinds eind september is in de hoofdstad speciaal de oud-SS-er Jan Hartman onder schot genomen. Voor zijn woning in de Joh. Verhulststraat trad een schildersploeg in actie. Voorts werden in de naaste omgeving pamfletten verspreid. Begin oktober werd in Den Haag een buurtactie georganiseerd tegen Paul van Tienen, de voormalige leider van de NESB, die al enige tijd in de Vleerstraat een tweedehands boekhandel drijft. Op een manifest getiteld

"Pas op - ratten!", dat bij die gelegenheid werd verspreid, reageerde Van Tienen met een aanklacht wegens smaad.

Vereniging "Nederland-USSR"

Russische taallessen

De Vereniging "Nederland-USSR" heeft voorbereidingen getroffen om evenals in het verenigingsjaar '60/'61 cursussen in de Russische taal te houden resp. in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Er komt een opleiding voor beginners en een cursus ter voortzetting van de in het vorig jaar gegeven lessen. Te Beverwijk, waar tevoren zodanig onder-richt niet werd gegeven, zal een beginners-cursus worden geopend. Alle cursussen bestaan uit circa veertig wekelijkse lessen in clubverband met behulp van op de geluidsband vastgelegde lessen van Radio Moskou. Aan de leerlingen zullen stencils worden verstrekt, die de leerstof be-vatten.

Voorts bereidt de vereniging een cursus voor, die een uitgebrei-der studie van het Russisch ("de taal van de toekomst") biedt. Daarbij zullen niet de lessen van Radio Moskou maar studie-boeken worden ge-bruikt. Het ligt in de bedoeling deze cursus door een gediplomeerde leerkracht te laten leiden en de lessen in Amsterdam en Den Haag te ge-ven.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

Wereldvakverbond, Centrum en "oude" EVC

In het vorige MO werd medegedeeld dat de staf van het "Centrum voor eenheid en klassenstrijd in de vakbeweging" in Amsterdam bezoek had ontvangen van de WVV-secretaris Marcel Bras, de functionaris die speciaal met West-Europese zaken is belast en als zodanig ook de agitatie tegen de Euromarkt leidt. Volgens verkregen aanwijzingen heeft hij de leiders van het Centrum onder meer ook gevraagd naar hun oordeel over de "oude" EVC. Aangenomen mag wel worden dat de Centrum-bestuurders geen spaan hebben heel gelaten van de EVC, die volgens hen op vakbondsterrein praktisch van de kaart is geveegd.

Niettemin blijkt de "oude" EVC somtijds het Centrum en de CPN nog wel te kunnen dwars zitten. Uit diverse uitlatingen van communistische kant valt bijvoorbeeld op te maken dat de leiding van de CPN en het Centrum zich bijzonder hebben geërgerd aan het feit, dat de EVC haar aanwezigheid op de in mei j.l. te Wenen gehouden internationale conferentie over de 40-urige werkweek propagandistisch wist uit te buiten. Het Centrum zelf had er, na overleg met de CPN-leiding, van afgezien aan die conferentie (die achter de schermen door het WVV was georganiseerd) deel te nemen. (zie MO 6, 1961)

Of naast het Centrum ook de "oude" EVC zal worden uitgenodigd voor het komende 5e WVV-congres in Moskou, is een kwestie, die de laatste tijd de CPN- en de Centrum-bestuurders bijzonder bezig houdt. Voor de laatsten is het onverteerbaar dat een groepering, die zij als revisionistisch bestempelen en binnenslands fel bestrijden, met hen te Moskou in een congreszaal zou zitten, kameraadschappelijk en op gelijke voet behandeld.

Van de zijde der CPN zal stellig ook al het mogelijke worden gedaan om te voorkomen dat de "oude" EVC een invitatie krijgt. Misschien zal de CPN-delegatie, die in oktober te Moskou verbleef voor het XXIIste congres van de CPSU, deze kwestie aldaar al "in de wandelgangen" met bepaalde figuren hebben besproken.

Het secretariaat van het WVV kan formeel echter niet op politieke gronden discrimineren, omdat het WVV zich aandient als de organisatie,

die de eenheid van alle arbeiders ter wereld in zijn vaandel heeft geschreven. Hoe meer vakbonden afgevaardigden naar Moskou willen zenden, hoe liever dat de WVV-leiding is. Om het aanstaande congres ook voor niet bij het WVV aangesloten vakbonden zo aantrekkelijk mogelijk te maken, is zelfs verklaard dat iedere deelnemer gelijke rechten krijgt, ook als het op stemmen aankomt.

Indien de "oude" EVC, in tegenstelling met deze algemene gedragslijn, toch niet mocht worden uitgenodigd, dan zal stellig over de beweegredenen daartoe niets bekend worden gemaakt. Binnenskamers zal dan wel als motief hebben gegolden, dat de arbeiders in Nederland reeds door het Centrum worden vertegenwoordigd. Aangezien dit Centrum zichzelf, ingevolge zijn opzet, niet als vakcentrale beschouwt, zullen zijn eventuele afgevaardigden het congres in Moskou slechts als waarnemers gaan bijwonen.

* * *

Van 12 tot 14 oktober 1961 heeft te Milaan de in 1958 door het WVV ingestelde anti-EEG-commissie vergaderd. Het Centrum had hiervoor een uitnodiging gekregen, doch er geen gebruik van gemaakt. Deze "onthouding", evenals het wegblijven van de in mei belegde conferentie in Wenen, kunnen duiden op zekere rancuneuze gevoelens bij het Centrum tegen het WVV-secretariaat, dat de "oude" EVC - sedert 1959 niet meer bij het WVV aangesloten - nog steeds niet volledig heeft willen negeren.

Het Centrum (in nauw samenspel met het dagelijks bestuur van de CPN) blijkt in elk geval niet meer zo gebrand te zijn op het bijwonen van internationale bijeenkomsten in WVV-verband.

H O O F D S T U K V

OVERIGE GROEPERINGS

De Socialistische Werkers Partij- SWP

Het Internationaal Contact Bulletin

Begin oktober verscheen het september-nummer van het "Internationaal Contact Bulletin"(ICB).

Dit onder auspiciën van de Socialistische Werkerspartij (SWP) uitgegeven blad, is bedoeld als voorloper van een contact-orgaan tussen de verschillende oppositionele communistische groeperingen in West-Europa. Het SWP-orgaan "De Brug" van 14 oktober, maakt van de verschijning van dit tweede nummer gewag. Hierbij wordt opnieuw het voorlopige karakter van het bulletin in zijn huidige vorm beklemtoond.

Het voorbereidingscomité heeft zijn aanvankelijk gedane belofte om het ICB tot een twee-maandelijks orgaan te maken reeds nu niet gestand kunnen doen. In het voorwoord van het jongste nummer wordt dit verdedigd met het argument, dat aanvankelijk weinig, doch in de tweede helft van juli veel reacties op de eerste uitgave bij het voorbereidingscomité binnenkwamen. Deze september-aflevering brengt louter een verslag van binnengekomen reacties, waarvan een Noorse, een West-Duitse, een Franse en een Engelse in extenso zijn gepubliceerd.

Het meest kritisch is ongetwijfeld de discussie-bijdrage van de Fransman, Gérard Suberville, waarschijnlijk een representant van de linker vleugel van de PSU, de partij van Mendès-France. Hij keert zich tegen de strekking van de ontwerp-beginselverklaring die het voorbereidings-comité in het eerste bulletin publiceerde. Suberville vreest met name, dat de vraagstukken, verband houdende met de strijd voor het socialisme, in het ICB achtergesteld zullen worden bij niet doctrinaire, actuele problemen als de strijd voor de vrede en de actie tegen de NAVO etc. Verder heeft hij bezwaar tegen het voorstel van het comité om het te vormen definitieve contact-orgaan de naam "Nieuw Links Europa" te geven. Ook andere scribenten uiten op dit punt bedenkingen. Velen menen dat deze naam verwarring kan stichten.

Uit een grote reeks positieve reacties schijnt het voorbereidings-comité echter de moed te putten om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Men blijft de voorkeur geven aan de zgn. "brede basis", d.w.z. het bulletin moet dienen als bron van informatie en discussie voor alle groeperingen, die het met de uiteengezette grondbeginselen eens zijn, zonder zich aan de visie van één bepaalde groepering te binden.

Het voorbereidings-comité hoopt, dat de vertegenwoordigers van de verschillende groeperingen uiteindelijk in de redactie van het blad zitting zullen nemen. Voorts streeft het comité ernaar het derde nummer tijdig te laten verschijnen, mede door gebruik te maken van de contacten die men intussen in het buitenland zou hebben verworven. In dit verband worden behalve elf West-Europese landen ook nog Australië en Israël genoemd.

Verhouding SWP - PSP

Niettegenstaande de afwijzende houding van leiders der Pacifistische Socialistische Partij inzake samengaan met de SWP in het algemeen en t.a.v. de verkiezingen van 1962 in het bijzonder (zie MO no. 7/8 1961), blijft het partijbestuur van de SWP op dit punt optimistisch.

In "De Brug" van 2 september verwierp de SWP reeds de critiek van PSP-secretaris Hoepelman op haar beginselprogram. Het is in de onderlinge discussie tussen leden van de PSP en de SWP steeds moeilijk gebleken de principiële verschillen tussen beide partijen aan te tonen, aldus het blad.

Men heeft er van de zijde der SWP de laatste tijd herhaaldelijk op gewezen, dat een samengaan van beide partijen-bij de raads- en statenverkiezingen van 1962 -veeleer waardering in de kring van de wederzijdse kiezers zou ontmoeten, dan tot verwarring aanleiding zou geven, zoals met name PSP-bestuurder Noordenbos wil doen geloven.

Diverse ingezonden stukken in "De Brug" van 16 en 30 september ademen dezelfde geest. De inzenders betoogden, dat de ongetwijfeld tussen SWP en PSP bestaande verschillen er geenszins toe mogen leiden elkaar in de praktische politiek de hand niet te reiken. "Paul de Groot en de reactie" kunnen alleen maar zijde spinnen bij een gescheiden optrekken van SWP en PSP in de komende verkiezingsstrijd.

Aangenomen mag worden, dat de SWP-leiding in de komende maanden zal blijven aansturen op verbinding van de kieslijsten van de beide partijen. Het is echter niet waarschijnlijk, dat de PSP-leiding zich, na haar jongste afwijzing, hiertoe licht zal laten vermurwen.

In SWP-kring is wel betoogd dat het partijbestuur zou kunnen overwegen om - ongeacht de houding van de PSP-leiding - de SWP-kiezers te adviseren om daar, waar de SWP niet met een eigen lijst uitkomt, hun stem uit te brengen op de PSP.

Voortgezette anti-atoombom-demonstraties

Op 25 oktober vond te Amsterdam een protestactie plaats, uitgaande van de "Actie Jeugd voor de Vrede" de onlangs opgerichte jeugdafdeling van het "Comité 1961 voor de Vrede".

De demonstratie was bedoeld als een protest tegen "kernproeven in het algemeen en de recente explosie van de Russische superbom in het bijzonder". Een stoet van 3000 personen trok naar het gebouw van de Russische Handelsvertegenwoordiging aan het Museumplein, alwaar aan zeven personen gelegenheid werd gegeven een brief te overhandigen aan de handelsattaché. Daarbij trad de schrijver A. den Doolaard als woordvoerder op. In de brief werd onmiddellijke stopzetting van de proeven geëist, terwijl de verzekering werd gegeven dat analoog zou zijn gehandeld voor het geval dat Amerika de proeven had hervat of zulks alsnog zou doen.

De demonstratie had een zeer kalm verloop. Incidenten deden zich niet voor. Naar Engels voorbeeld had de leider de demonstranten aangeraden bij eventueel politie-optreden op straat te gaan zitten. Volgens sommige persberichten zou zelfs een vertegenwoordiger van het "Committee of 100" van Bertrand Russell speciaal zijn overgekomen om instructie te geven in het plegen van "geweldloos verzet".

De handelsattaché ontving de delegatie uit de stoet op correcte wijze. Hij zou te kennen hebben gegeven dat het Sowjetvolk begrip toont voor de verontrusting van de wereld, daaraan evenwel toevoegende dat de Russische proeven nodig zijn als defensiemaatregel.

Ook in Den Haag vond op 27 oktober een protestmars plaats, voorbereid door drie jongelui, die een manifest overhandigden aan de 2de secretaris van de Sowjetambassade. De indruk bestaat dat de Haagse protestmars door een deel van de jeugdige demonstranten is aangegrepen om relletjes te veroorzaken. De politie moest tenminste enige malen optreden en heeft tenslotte de omgeving van het ambassadegebouw afgesloten ter voorkoming van verdere wanordelijkheden.

Onafhankelijk van de protesten tegen de hervatting van de Sowjet-Russische kernproeven, was door de "Actie Jeugd voor de Vrede" reeds

een massa-meeting aangekondigd voor 11 november a.s. in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam. Voor deze bijeenkomst zijn vooraanstaande buitenlandse sprekers uitgenodigd, onder wie de filosoof-pacifist Lord Russell. De leuzen voor deze meeting zijn : voor atoomontwapening; tegen de atoomproeven; tegen het opslaan van atoomwapens in Nederland.

STAKINGSOVERZICHT OCTOBER 1961

Bedrijf : Textielfabriek N.V. H.P. Gelderman & Zn. te Oldenzaal.
Aanleiding : ontstemming over uitbetaling hoger loon aan buitenlandse arbeidskrachten.
Inmenging vakbonden : erkende vakbonden bemiddelden.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : 2.000.
Aantal stakers : 270.
Duur van de staking : 3 dagen (2 t/m 4-10-'61).

Bedrijf : Aannemersmaatschappij Visser en Smit te Dordrecht.
Aanleiding : verhoging prestatieloon met 5% geëist.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 60.
Duur van de staking : ½ dag (4-10-'61).

Bedrijf : Italianen, gehuisvest op het woonschip "Aroza Sun" en werkzaam bij de Kon. Ned. Hoogovens en Staalafabrieken te Velsen.
Aanleiding : klachten over het eten.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : 15 werkweigerders naar Italië teruggestuurd.
Aantal werknemers : 300 Italianen.
Aantal stakers : 80.
Duur van de staking : 1 dag (4-10-'61, nachtploeg en 5-10-'61 dagploeg).

Bedrijf : IJzer- en metaalgieterij F. van der Velden te Assen.
Aanleiding : ontslag van één der werknemers.
Inmenging vakbonden : KAB belegde vergadering.
Resultaat : directie trok ontslag in, stakingsdagen werden betaald.
Aantal werknemers : 24.
Aantal stakers : 20.
Duur van de staking : 2 dagen (5 en 6-10-'61).

Bedrijf : Walpersoneel v.d. N.V. Kisten- en Vatenfabriek te Lemmer.
Aanleiding : onbekend.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : 94.
Aantal stakers : 26.
Duur van de staking : ½ dag (13-10-'61).

Bedrijf : Belgische arbeiders werkz. bij de Coöp. Suikerfabriek en Raffinaderij te Puttershoek.
Aanleiding : loongeschil.
Inmenging vakbonden : Belgisch arbeidsbureau bemiddelde.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 160.
Duur van de staking : ½ dag (23-10-'61).

Bedrijf : N.V. Spoorijzer te Delft.
Aanleiding : ontevredenheid over percentage winstuitkering.
Inmenging vakbonden : directie pleegt overleg met erkende vakbonden.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : 400.
Aantal stakers : 95.
Duur van de staking : ? (26-10-'61 t/m ?).

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
herfst	Bijeenkomst Voorbereidingscomité Wereldjeugdfestival 1962.	Moskou	WFDJ
10-17 nov.	OPJSJ-scholierenweek tegen kolonia- lisme en imperialisme.	Amsterdam Rotterdam	OPJSJ
* 11 nov.	Jeugdmeeting voor de vrede.	Amsterdam	Com. '61 v.d. Vrede
* 12 nov.	Raadsverg. Ned. Vredesraad.	Amsterdam	NVR
± 15 nov.	ANJV-conf. bedrijfsjeugd.	?	ANJV
25-28 nov.	Voorbereidende conf. oprichting VVI-Grafische bedrijven.	Leipzig	WVV
27 nov.	Landelijke conf. t.g.v. 15 j. be- staan Ned. Vrouwenbeweging.	Amsterdam	NVB
27-30 nov.	Administr. com. VVI-Metaal.	Boedapest	WVV
* 30 nov.	Bijeenk. Bureau Féd. Internat. des Résistants.	Wenen	FIR
nov.	Bijeenk. Uitvoerend Com. Internat. Unie v. Studenten.	Praag	IUS
1-3 dec.	Bijeenk. Alg. Raad Féd. Internat. des Résistants.	Wenen	FIR
4-16 dec.	5e Congres Wereldvakverbond.	Moskou	WVV
* 16-20 dec.	Raadsverg. Wereld Vredesraad.	Stockholm	WVR
* 23 en 29 dec.	ANJV-landelijk cultureel concours.	Amsterdam	ANJV
23-25 dec.	9e OPSJ-congres.	De Kaag	OPJSJ
1961	Bijeenk. Execut. Comité Internat. Org. van Journalisten.	Peking	IOJ
1961 ?	Conf. CP-en kapitalistische landen Europa.	?	---
1961	Conf. economen uit W. en O. Europa over ontwapening.	Zweden	---
* 1961 ?	Wereldcongres I Ve Internat.	?	I Ve Internat.
1961/1962	Europese conf. v. verzetsstrijders.	?	FIR
* jan. '62	Nationaal Vredescongres	?	NVR

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 20-22 jan. '62	Internat. conf. VVI - Handel (sectie personeel werkz. i.h. grootwinkelbedr.)	Boedapest	WVV
15-19 apr. '62	2e Internat. conf. geschied. v.h. verzet.	Warschau	FIR
voorjaar '62	Oost-Westconf. voor jeugdvacantie-reizen.	?	WFDJ
mei '62	Internat. conf. VVI-Textiel en Leer	?	WVV
* 27 juli- 5 aug. '62	8e Wereldjeugdfestival.	Helsinki	WFDJ/IUS
1962	5e Congres Internat. Org. van Journalisten.	Boedapest	IOJ
1962	2e Demonstrat. fietstocht tegen opslag atoomwapens.	?	ANJV/OPSJ
1962	7e Congres Internat. Unie van Studenten.	?	IUS
1962	Buitengewoon congres CPN.	?	CPN
1962	6e Congres Wereldfederatie Democratische Jeugd.	?	WFDJ
* sept. '62	Alg. verg. Wereldfed. Wetensch. onderzoekers.	Moskou	WFWO
* sept. '62	Internat. Kinderkamp "Hannie Schaft"	Nederhorst den Berg	Ver.Verzet
* 1963	5e Congres Internat. Democr. Vrouwen Fed.	Moskou	IDVF

* nieuw c.q. aangevuld.